

Kansainvälinen näkökulma suomalaisten korkeakouluopiskelijoiden kansainväliseen liikkuvuuteen

Suvi Jokila, tutkijatohtori, Turun yliopisto

Vesa Korhonen, yliopistonlehtori, Tampereen yliopisto

Kaspian Herrala, väitöskirjatutkija, Turun yliopisto

Kansainvälisen opiskelijaliikkuvuuden kehityssuuntia

- Kansainvälinen opiskelijaliikkuvuus on ollut osana muita kansainvälistymistavoitteita 1980-luvulta lähtien
- Liikkuvuustavoitetta on nostettu niin Suomessa kuin Euroopan laajuisesti
 - Pandemia vaikutti liikkuvuuteen merkittävästi

Artikkelin tavoite ja aineisto

- Kysymme
 - (1) millaiset maatason tekijät selittävät maiden välistä vaihtelua kansainvälisessä liikkuvuudessa?
 - (2) miten opiskelijaliikkuvuuskontekstit rakentuvat valituissa verrokkimaissa?
 - (3) minkälaiset yksilötason tekijät rakentavat kansainvälistä opiskelijaliikkuvuutta?
- Aineisto
 - Dokumenttiaineisto ja aiemmat tutkimukset (Ruotsi, Saksa, Puola ja Italia)
 - Indikaattoriaineisto
 - Eurostudent VIII -kysely

Liikkuvuuden rakentuminen Euroopan tasolla

- Suomi kuuluu eurooppalaiseen opiskelijaliikkuvuuden kärkikastiin, kun tarkastellaan vaihto-opiskelijoiden osuutta koko korkeakoulujen opiskelijajoukossa
- Suomesta vaihtoon lähteneitä on noin 11 % opiskelijoista, kun vastaavasti indikaattorin kahdenkymmenen neljän valtion keskiarvo on alta kahdeksan prosentin
- Aivan yhtä korkeaa sijaa Suomi ei saavuta suhteessa muihin Euroopan maihin, kun vertailu laajennetaan koskemaan muutakin kansainvälistä opiskelijaliikkuvuutta kuin vaihtoa
- Yleisesti korkea BKT ennustaa korkeaa opiskelijaliikkuvuutta

Koulutuspolitiikkakontekstit verrokkimaissa

- Vertailussa Euroopan eri alueita: Etelä-Eurooppaa (Italia), Itä-Eurooppaa (Puola), Länsi-Eurooppaa (Saksa) ja Pohjois-Eurooppaa (Ruotsi)
- Kansainvälistymistavoitteet yleisesti heijastelevat maiden laajempaa korkeakoulupolitiikkaa ja kansainvälisen opiskelijaliikkuvuuden kehittymistä näissä maissa.
- Opiskelijaliikkuvuuden kehittämisen perusta on pitkälti muotoutunut Eurooppalaisen korkeakoulutusalueen yhteisten tavoitteiden pohjalta mukautuen myöhemmin myös kansainvälistymiseen liitettyihin taloudellisiin odotuksiin; maittain tässä on eroja havaittavissa

Koulutuspolitiikkakontekstien erottavia ja yhdistäviä piirteitä

- Taustalla kehityksessä usein maiden kansainvälistymispolitiikan vaikutukset ja suhde korkeakoulutukseen ja opiskelijaliikkuvuuteen: keskitettyjä strategioita vai toimintaa instituutiotasolla (de Wit ja Altbach 2021)
- Perinteisten akateemisten, sosiaalisten ja poliittisten rationaliteettien ohella on nähtävissä taloudellisten intressien kasvavat vaikutukset osana korkeakoulutuksen kansainvälistymisstrategioita ja pyrkimyksiä (Ruotsi, Suomi, Italia)
- Toisaalta on myös nähtävissä joko edelleen vahva sitoutuminen Eurooppalaisen korkeakoulutusalueeseen ja sen luomaan opiskelijaliikkuvuuden kehitykseen (Saksa) tai suuntana enemmän korkeakoulujen taholta paikallisesti kehittyvä kansainvälistyminen (Puola)

Kansainvälisen liikkuvuuden osuudet 1/2

- Tyypillisin liikkuja nainen
- Lapsiperheelliset liikkuvat harvemmin
- Korkeasti kouluttautuneiden lapset lähtevät muita selvästi todennäköisemmin vaihtoon; vastaavaa eroa ei havaita tarkasteltaessa opintojen aikaista harjoittelua
- Kokemus kielitaidosta on yhteydessä kansainväliseen liikkuvuuteen

	Vaihto-opiskelu (%)	Kansainvälinen harjoittelu (%)	Muu kansainvälinen aktiivisuus (%)
Sukupuoli	**	**	***
Nainen	11	2.9	21.5
Mies	7.1	1.8	14.3
Muu	7.5	0.4	11.9
Ikä	***	n.s.	*
21 tai alle	2.2	2.4	13
22-25	7.6	1.8	16.9
26-29	13.8	2.8	16.8
30-39	9.7	2.8	19
40 tai yli	4	2.3	23.6
Taloudelliset vaikeudet	n.s.	n.s.	n.s.
Melko vähän tai ei lainkaan vaikeuksia	8.8	2.3	17.8
Jonkin verran vaikeuksia	11.6	1.7	17.2
Melko tai erittäin paljon vaikeuksia	7.8	3.4	20.6
Oppimisvaikeudet	n.s.	n.s.	n.s.
Ei	8.9	2.4	17.2
Kyllä	10.1	2.5	19.4
On lapsi/a	***	n.s.	n.s.
Ei	10.6	2.7	18.3
Kyllä	4.5	1.5	18.3
Työelämässä	n.s.	n.s.	**
Ei	8.6	2.1	15.4
Kyllä	9.7	2.6	19.9
Kielitaito, hyvä tai erittäin hyvä n kielessä	***	***	*
1	3.8	0.7	15.2
2	9.1	2.4	18
3	14.3	3.9	21.8
4+	18.7	4.7	26.3

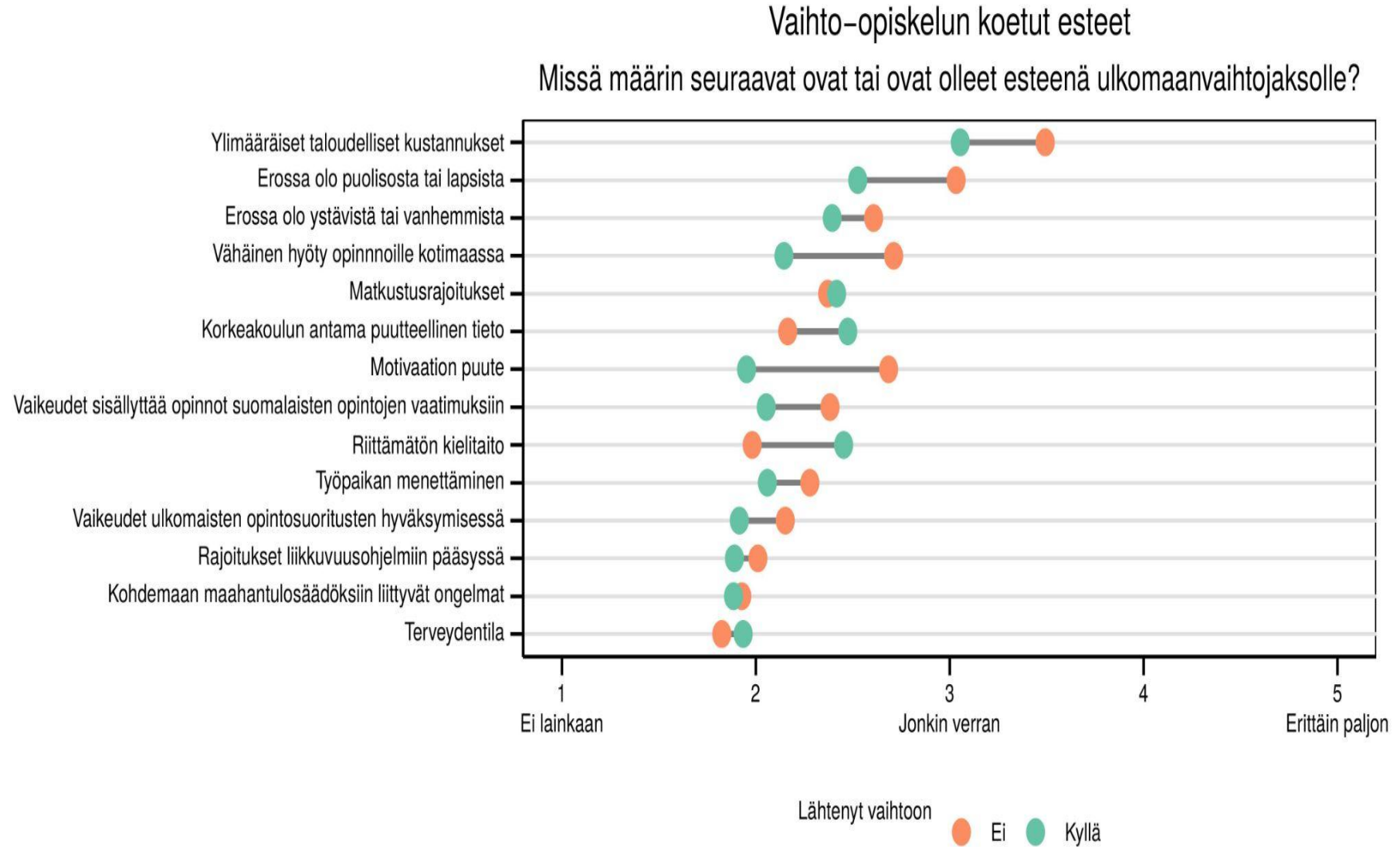
Kansainvälisen liikkuvuuden osuudet 2/2

- Koulutusalaakohtaiset vaihtelut selkeitä
- Kansainvälinen liikkuvuus sijoittuu usein tutkinnon loppupuolelle
- Vaihto-opiskelun osalta korostui ylempi yo-tutkinto, johon liikkuvuus kiinnitettiin

	Vaihto-opiskelu (%)	Kansainvälinen harjoittelu (%)	Muu kansainvälinen aktiivisuus (%)
Koulutusala	***	***	***
Yhteiskunnalliset alat	17.6	7.1	22.4
Kauppa-, hallinto- ja oikeustieteet	15.4	2.8	19.5
Humanistiset ja taidealat	13.5	3.2	25.3
Palvelualat	11.7	6.1	27.1
Luonnontieteet	9.6	1.2	20.4
Tekniikan alat	6.0	0.7	14.3
Tieto- ja viestintäteknikka	5.9	2.2	13.0
Luonnonvara-alat	5.3	4.0	28.1
Terveys- ja hyvinvointialat	4.2	1.7	15.4
Kasvatusalat	4.1	0.6	17.1
Korkeakoulutuksen aloitusvuosi	***	***	***
2016 tai aiemmin	12.1	3.2	21.1
2017	11.1	2.7	18.9
2018	6.1	1.3	14.1
2019	3.5	1.2	14.1
Opiskeltavan tutkinnon taso	***	**	**
YO, alempi	7.3	1.6	17.3
YO, ylempi	17.6	4.2	22.2
AMK, alempi	5.4	2	15.5
AMK, ylempi	4.7	1	21
Suorittaa toista tutkintoa	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	***
Ei	8.7	2.1	17
Kyllä	12.6	4.1	25.9

Liikkuvuuden esteet

- Merkittävimpiin esteisiin lukeutuvat ylimääräiset taloudelliset kustannukset ja erossa olo läheisistä.
- Sen sijaan vähämerkityksisiksi jäävät esimerkiksi terveydentila ja vaikeudet ulkomaisten opintosuoritusten hyväksymisessä.
- Eri esteiden koettu merkitys korostuu systemaattisesti erityisesti lähtemättömien joukossa

Kohti inklusiivisempaa kansainvälistymistä

- Tuore Eurostudent-aineisto osoittaa, että liikkuvuus on edelleen vinoutunutta
- Inklusiivisempi kansainvälistyminen edellyttää toimia, jotka tukevat vähemmän edustettujen opiskelijaryhmien liikkuvuutta (Van Mol & Perez-Encinas, 2022)
- Kyseessä ei kuitenkaan yksinkertainen ilmiö → tarvitaan siis moninaisia toimia liikkuvuuden tukemiseksi

Suosituksia

- *Kansainvälinen liikkuvuus osaksi opetussuunnitelmatyötä*
- *Kielitaito → koettu kielitaito oli yhteydessä liikkuvuusjaksolle lähtemiseen → kielten opetuksen tukeminen eri (korkea)kouluasteilla*
- *Kotikansainvälistyminen tukemaan liikkuvuutta*
 - *Vieraskielisen opetuksen kautta ja tukemalla kansainvälisten opiskelijoiden ja suomenkielisen puolen opiskelijoiden yhteistä opetustarjontaa*
- *Motivointi ja liikkuvuuden yhteyden vahvistaminen opinnoissa → opetus- ja tutkimushenkilökunta monelta osin kansainvälisesti verkostoitunutta → näiden verkostojen hyödyntäminen liikkuvuuden tukemisessa*
- *Virtuaalisen liikkuvuuden vahvistaminen osana erilaisia kansainvälistymisen muotoja*

Lähteet

- Jokila, S., Korhonen, V & Herrala, K. (2023). Kansainvälinen näkökulma suomalaisten korkeakouluopiskelijoiden kansainväliseen liikkuvuuteen. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:42.
- de Wit, H. & Altbach, P. (2021). Internationalization in higher education: global trends and recommendations for its future. *policy Reviews in Higher Education* 5,(1), 28-46. DOI: 10.1080/23322969.2020.1820898
- Van Mol, C. & Perez-Encinas, A. (2022). Inclusive internationalisation: do different (social) groups of students need different internationalisation activities?. *Studies in Higher Education* 47(12), 2523-2538. DOI: 10.1080/03075079.2022.2083102